

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 1.4.2009
KOM(2009) 146 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Bulgarian ja Romanian teräsalan rakenneuudistusta koskeva toinen seurantakertomus

1. JOHDANTO

Tässä kertomuksessa kuvataan rakenneuudistuksen edistymistä Bulgarian ja Romanian teräsalan yrityksissä, joita koskevat seuraavien asiakirjojen erityisissä luvuissa vahvistetut edellytykset:

- Eurooppa-sopimuksen¹ pöytäkirja N:o 2, jossa viitataan Bulgarian terästeollisuuden rakenneuudistukseen, sekä Eurooppa-sopimuksen pöytäkirjan N:o 2 muuttamisesta 29. joulukuuta 2006 tehty EU–Bulgaria-assosiaationeuvoston päätös N:o 3/2006² (jolla pidennetään rakenneuudistuskautta vuoden 2008 loppuun), ja
- liittymissopimuksen³ liite VII, jossa viitataan Romanian terästeollisuuden rakenneuudistukseen.

Vaikka valtiontukien myöntäminen terästeollisuuden rakenneuudistusta varten on EU:n lainsäädännössä nimenomaisesti kielletty, Euroopan unioni päätti ottaa käyttöön siirtymäkauden järjestelyjä tiettyjen tukien myöntämiseksi näille uusille jäsenvaltioille, jotta ne kykenisivät viemään rakenneuudistushankkeensa päätökseen mahdollisimman vähäisin työmarkkina- ja markkinahäiriöin.

Edellä mainituissa pöytäkirjassa ja liitteessä vahvistetaan edellytykset terästeollisuuden rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskeville siirtymäkauden (vuoden 2008 loppuun) järjestelyille. Lisäksi niissä annetaan yksityiskohtaisia määräyksiä komission seuranta- ja raportointivelvollisuudesta.

Komissio antoi 12. elokuuta 2008 ensimmäisen seurantakertomuksensa, joka koski vuotta 2006⁴. Tässä uudessa kertomuksessa viitataan vuonna 2007 saavutettuihin tuloksiin ja tarpeen mukaan myös vuoden 2008 tärkeisiin tapahtumiin. Tämä kertomus perustuu asianomaisten viranomaisten toimittamiin tietoihin sekä riippumattomien asiantuntijoiden tekemään arviointiin. Sen jälkeen laaditaan vuonna 2009 viimeinen kertomus, joka kattaa vuoden 2008 tapahtumat.

2. BULGARIAN JA ROMANIAN SEURANTAOHJELMIEN TULOKSET

2.1. Bulgaria

Ainoa kansallisen rakenneuudistusohjelman ja seurantajärjestelmän piiriin kuuluva yritys on Kremikovtzi.

a) Tilanne vuonna 2007

2.1.1. Rakenneuudistusta koskevien keskeisten vii-tearvojen seuranta

Valtiontuki

¹ EYVL L 358, 31.12.1994, s. 3–222.

² EU-BG 1909/06 – päätöksen N:o 3/2006 hyväksyminen.

³ EUVL L 157, 21.6.2005, s. 3–393.

⁴ KOM(2008) 511.

Suurin osa tuesta maksettiin vuonna 1999, ja loppuosa myönnettiin yritykselle kansallisia kaasu- ja sähkötoimituksia koskevien velkojen uudelleenjärjestelyn muodossa vuonna 2004. Kremikovtzi maksoi näitä velkoja säännöllisesti vuonna 2007.

Komission saamien tietojen mukaan valtiontukea ei myönnetty muille teräsyhtiöille kuin Kremikovtzille.

Kapasiteetin vähentäminen

Harkkolaitoksen/levyaihiovalssaamon odotettiin lopettavan toimintansa heinäkuussa 2007, mutta Bulgarian viranomaisten toimittamien tietojen mukaan toiminta lopetettiin helmikuussa 2008, ja laitosta ollaan poistamassa käytöstä. Tankovalssaamon toiminta lopetettiin vuonna 2007, ja myös sitä ollaan poistamassa käytöstä. Molemmat laitokset on määrä tuhota pysyvästi asiaa koskevan EU:n lainsäädännön⁵ mukaisesti rakenneuudistuskauden loppuun mennessä.

Elinkelpoisuus

Komissiolla on ollut vaikeuksia saada käyttöönsä asianmukaisia ja yhtäpitäviä taloudellisia tietoja yrityksestä. Useista pyynnöistä huolimatta yhtiö ei ole toimittanut Bulgarian viranomaisille ja komissiolle lopullisia, koko vuoteen 2007 liittyviä täydellisiä tietoja eikä tietoja toimien kehittymisestä vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla. Epätäydellisistä tilinpäätöstiedoista kävi kuitenkin ilmi, että taloudellisen toiminnan tulos on ollut negatiivinen vuonna 2007, minkä vuoksi toiminta ei ole ollut yrityskohtaisessa liiketoimintasuunnitelmassa hyväksyttyjen elinkelpoisuutta koskevien sitoumusten⁶ mukaista. Tulokset, EBITDA -11,1 prosenttia ja EBIT -20,7 prosenttia, ovat jopa huonommat kuin vuonna 2006.

Tuottavuus

Tuottavuus ei parantunut paljon vuoteen 2006 verrattuna ja oli vain 30 prosenttia vastaavien eurooppalaisten terästehtaiden tasosta. Tällä on negatiivinen vaikutus yrityksen liiketoiminnan tehokkuuteen.

Kustannusten alentaminen

Vaikka raaka-aineiden todelliset ostohinnat noudattivat vuonna 2007 markkinoiden kehitystä, rahoitusresurssien puute ja sen myötä raaka-aineen toimittajien asettamat tiukemmat ehdot vaikuttivat niihin epäedullisesti. Todelliset arvot olivat keskimäärin 32 prosenttia yrityskohtaisen liiketoimintasuunnitelman arvioita korkeammat.

Koska kapasiteetin käyttöaste oli alhainen vuonna 2007 (keskimäärin 50 %), Kremikovtzi ei onnistunut vähentämään raaka-aineiden kulutusta tuotettua yksikköä kohti. Joillakin aloilla, kuten energian ja raaka-aineiden kulutuksessa, voitaisiin saavuttaa kustannussäästöjä vasta

⁵ Päätös 3010/91/EHTY (EYVL L 286, 16.10.1991, s. 20).

⁶ Elinkelpoisuus tarkoittaa sitä, että yritysten liiketoiminta on rakenneuudistuskauden loppuun mennessä saatu pysyvästi kannattavaksi. Vakiintuneen käytäntönsä mukaisesti komissio katsoo, että yritysten on tähän määräraikaan mennessä saavutettava:

- tietty bruttotulos eli tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja (EBITDA) on vähintään 10 prosenttia liikevaihdosta integroimattomien teräsyriyten ja 13,5 prosenttia integroitujen terästehtaiden osalta;
- tietty vähimmäistuotto eli tulos ennen korkoja ja veroja (EBIT) on vähintään 1,5 prosenttia liikevaihdosta.

pidemmällä aikavälillä yrityksen nykyaikaistamiseksi tehtävien investointien kautta. Pääoman puutteen vuoksi investointien määrä alitti odotetut arvot. Kremikovtztissa tehtyjen teknologisten investointien määrä oli vuonna 2007 noin 38 prosenttia yrityskohtaisessa liiketoimintasuunnitelmassa kyseiseksi vuodeksi asetetusta tavoitteesta. Ympäristöinvestoinneissa päästiin samalla ajanjaksolla ainoastaan 10 prosenttiin yrityskohtaisen liiketoimintasuunnitelman mukaisesta tavoitteesta.

b) Tilanteen kehittyminen vuonna 2008

Elokuussa 2008 Bulgarian viranomaiset tiedottivat komissiolle Kremikovtzin maksukyvyttömyysilmoituksesta.

2.1.2. Ympäristönsuojelu

Bulgaria haki siirtymäaikaa IPPC-direktiivin⁷ täytäntöönpanoa varten. Poikkeuksen nojalla Kremikovtzin olisi pitänyt hankkia 30. lokakuuta 2007 mennessä täysin koordinoitu ympäristölupa, johon liittyy sitova aikataulu liittymissopimuksen vaatimusten täyttämiseksi täysimääräisesti viimeistään 31. joulukuuta 2011. Huhtikuussa 2007 EMEPA teki päätöksensä olla myöntämättä yhtenäisen lupajärjestelmän mukaista lupaa Kremikovtzille. Yritys teki uuden hakemuksen toukokuussa 2007. Luvan myöntämisen virallinen määräaika päättyy 21.10.2008.

2.2. Romania

2.2.1. Rakenneuudistusta koskevien keskeisten viitearvojen seuranta

Valtiontuki

Komission saatavilla olleiden tietojen mukaan valtiontukea ei ole myönnetty muille teräsyhtiöille kuin niille, jotka on lueteltu liittymissopimuksen⁸ liitteessä VII.

Kapasiteetin vähentäminen

Komission käytettävissä olevista tiedoista ilmenee, että vuodeksi 2007 suunnitellut kapasiteetin vähennykset – aihioita valmistavan Arcelor Mittal Hunedoaran tehtaan sulkeminen – on toteutettu ajallaan. Hunedoaran kevyen profiiliteräksen tuotantolaitoksen ja lankavalssaamon toiminta lopetettiin vuoden 2008 alussa teollisuuden strategian muuttumisen vuoksi. Kun edellä mainitut laitokset on tuhattu pysyvästi⁹, Romanian voidaan katsoa täyttäneen asianmukaisesti liittymissopimuksessa määrätyt kapasiteetin sulkemista koskevat velvoitteet.

Lisäksi tapahtui sellaista vanhentuneen kapasiteetin sulkemista, jota ei edellytetä liittymissopimuksessa, eli TMK Resitan harkkolaitos suljettiin vuoden 2007 lopussa.

Elinkelpoisuus

Rakenneuudistusprosessin ja kansalliseen rakenneuudistusohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden tavoitteena on, että tukea saavat yritykset saavuttavat elinkelpoisuuden

⁷ Neuvoston direktiivi 96/61/EY, annettu 24. syyskuuta 1996 (EYVL L 257, 10.10.1996, s. 26).

⁸ EUVL L 157, 21.6.2005, s. 3–393.

⁹ Päätös 3010/91/EHTY (EYVL L 286, 16.10.1991, s. 20).

voidakseen toimia tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Tähän mennessä saavutettujen tulosten seurannassa on ilmennyt, että joitakin yritysten elinkelpoisuuden saavuttamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä – kuten tehottoman kapasiteetin sulkeminen, työllisyysstrategian muutokset (aputoimintojen yhtiöittäminen, muiden kuin keskeisten toimintojen ulkoistaminen) sekä organisaation ja liikkeenjohdon nykyaikaistaminen – on jo käynnistetty.

Kaksi yritystä, ArcelorMittal Hunedoara ja Mechel Campia Turzii, kärsivät suuria tappioita vuonna 2007, pahempia kuin vuonna 2006. Muut neljä yritystä kasvattivat liiketoimintansa tuottoa vuoteen 2006 verrattuna. Kaikkien kuuden EBITBA vaihtelee -2,2 prosentin ja 12,8 prosentin välillä, kun tavoitteena on 10,0 prosenttia, ja EBIT -6,0 prosentin ja 7,3 prosentin välillä, kun tavoitteena on 1,5 prosenttia. Elinkelpoisuutta mittaavien viitearvojen noudattamisessa jäätin kaikkien yritysten osalta edelleen jälkeen tavoitteista, joihin oli sitouduttu yrityskohtaisissa liiketoimintasuunnitelmissa.

Tuottavuus

Terästeollisuuden toteutunut ja ennakoitu työllisyysaste saavutettiin aikataulussa. Työllisyysaste teräsalalla vuonna 2007 (38 186 henkilöä) oli 85 prosenttia kansallisen rakenneuudistusohjelman ennusteesta, ottaen huomioon henkilöstön vuotuisen keskimäärän. Seurattujen yritysten toimittamien tietojen mukaan työntekijöiden määrä vuonna 2008 oli 78 prosenttia vuoden tavoitteesta. Tukea saavien yritysten keskimääräinen tuottavuus on kuitenkin edelleen vain 50 prosenttia kansainvälisestä tasosta¹⁰. Yritysten saavuttama tuottavuuden taso vaihtelee suuresti. Ainoastaan Tenaris Donasid on pystynyt noudattamaan sitoumuksiaan ja on melkein saavuttamassa kansainvälisen tason. Pääasiallisena syynä siihen, ettei tuottavuus kehity samaa tahtia työllisyyden kanssa, ovat alhaiset tuotantoluvut vuoteen 2006 verrattuna.

Kaikkien yritysten on edelleen tehostettava toimia tuotannon lisäämiseksi, jotta pöytäkirjassa edellytetty tuottavuuden kasvu voitaisiin saavuttaa. TMK Resitaa ja Tenaris Donasidia lukuun ottamatta työllisyystasossa näyttää olevan vielä parantamisen varaa.

Kustannusten alentaminen

Joillakin aloilla, kuten energian ja raaka-aineiden kulutuksessa, voidaan saavuttaa kustannussäästöjä vasta pidemmällä aikavälillä yrityksen nykyaikaistamiseksi tehtävien investointien kautta. Vuonna 2007 teknologiset investoinnit olivat pienimmillään 110 prosenttia ja suurimmillaan 1 500 prosenttia (TMK Resitan tapauksessa) kyseiseksi vuodeksi asetetusta tavoitteesta. Samanaikaisesti ympäristöinvestoinnit olivat pienimmillään 75 prosenttia ja suurimmillaan 2 500 prosenttia (Tenaris Donasidin tapauksessa) asetetusta tavoitteesta. Vaikka Mittal Steel Hunedoara melkein saavutti vuodeksi 2007 asetetun tavoitteensa, sen ympäristöinvestointien määrä oli kaudella 2004–2007 ainoastaan 54 prosenttia yrityskohtaisen liiketoimintasuunnitelman ennusteesta.

Vaikka tukea saavat yritykset laativat ja toteuttivat investointisuunnitelmansa, useimmat niistä raportoivat edelleen kustannusarvoja, joista ei kuvastu investointisuunnitelmista johtuvia toiminnallisia parannuksia. Käytettyjen raaka-aineiden määrä, työvoimakustannusten osuus kokonaiskustannuksista ja energiankulutus ovat useimmissa tehtaissa paljon kansainvälistä tasoa korkeammat. Myyntihinnat kompensoivat eräiden tehtaiden toiminnan tehottomuutta.

¹⁰ Yli 600 termomekaanisesti kuumavalssattua tuotetta/työntekijä/vuosi integroiduissa terästehtaissa ja yli 800 termomekaanisesti kuumavalssattua tuotetta/työntekijä/vuosi integroimattomissa terästehtaissa.

2.2.2. Ympäristönsuojelu

Liittymissopimuksessa määritellään siirtymäajan järjestelyt sekä vahvistetaan luettelo laitoksista, jotka on vapautettu IPPC-direktiivin noudattamisesta joulukuuhun 2014 asti. Luettelossa olevat teräsyhtiöt Mittal Steel Galati, Mittal Steel Hunedoara, Mechel Targoviste ja Mechel Campia Turzii saivat jo yhtenäisen lupajärjestelmän mukaisen luvan IPPC-direktiivin siirtymävaiheen säännösten mukaisesti vuonna 2007 tai 2006 (Mittal Steel Hunedoara). Nämä siirtymävaiheen luvat ovat voimassa 31. joulukuuta 2014 asti (2012 Mechel Targovisten osalta), ja niihin sisältyvät ympäristöinvestointiohjelmat, jotka on määrä toteuttaa luvan voimassaoloaikana.

Muiden tuensaajien, joita ei mainita siirtymävaiheen järjestelyihin oikeutettujen yritysten luettelossa, on ollut täytettävä kyseisen lainsäädännön vaatimukset liittymiseen mennessä.

3. KESKEISET PÄÄTELMÄT

3.1. Bulgaria

Vuoden 2007 tilanne ei tuonut parannusta Kremikovtzin vuoden 2006 heikkoon kehitykseen. Vuoden 2007 tulokset osoittivat, ettei pöytäkirjassa lueteltuja rakenneuudistuksen tavoitteita, jotka koskevat elinkelpoisuutta, teknologisia ja ympäristöinvestointeja, myyntiä, kustannusten alentamista sekä tuottavuutta, ole edelleenkään toteutettu. Bulgarian viranomaiset vahvistivat tilanteen ilmoittaessaan komissiolle, että Kremikovtzin yrityskohtaisen liiketoimintasuunnitelman täytäntöönpano lopetettiin 6. elokuuta 2008, kun maksukyvyttömyysilmoitus oli tehty ja Sofian kaupungin tuomioistuin oli aloittanut konkurssimenettelyn.

Joulukuun 29. päivänä 2006 tehdyssä EU–Bulgaria-assosiaationeuvoston päätöksessä, jolla muutetaan Eurooppa-sopimuksen lisäpöytäkirjan 3 artiklaa, säädetään seuraavaa: *”Jos rakenneuudistusohjelman ja suunnitelmien täytäntöönpanon seurannan yhteydessä käy ilmi, että Eurooppa-sopimuksen pöytäkirjan N:o 2 asiaa koskevia ehtoja ei ole noudatettu ja tärkeimpiä rakenneuudistustoimenpiteitä, mukaan lukien kaikki toteutetut investoinnit, ei ole toteutettu [...], Bulgaria perii tuensaajalta takaisin kaiken tuen, joka on myönnetty näiden ehtojen vastaisesti ennen sen liittymistä Euroopan unioniin tai sen jälkeen.”*

Edellä mainitun EU–Bulgaria-assosiaationeuvoston päätöksen nojalla Bulgaria on velvollinen perimään tuen takaisin, jos Eurooppa-sopimuksen pöytäkirjan N:o 2 asiaa koskevat ehdot eivät täyty tai tärkeimpiä rakenneuudistustoimenpiteitä, mukaan lukien kaikki toteutetut investoinnit, ei ole toteutettu. Maksukyvyttömyysilmoitus on vahva viite siitä, että yrityksen elinkelpoisuus ei ole palautunut eikä todennäköisesti palaudu ennen vuoden 2008 loppua. Komissiolle olisi ilmoitettava kyseisen maksukyvyttömyysmenettelyn sekä erityisesti valtiontuen takaisinperinnän etenemisestä.

3.2. Romania

Vuoden 2007 taloudellinen tulos ei ole vielä täysin täyttänyt yrityskohtaisen liiketoimintasuunnitelman tavoitteita, sillä neljä kuudesta yrityksestä ei ole saavuttanut tälle vuodelle asetetussa tavoitteessaan vahvistettua EBITDA-prosenttiosuutta.

Yritysten toimittamat vuoden 2007 tulokset ja vuoden 2008 ennusteet osoittavat, että kaikkien kuuden tuensaajan tulot ovat kasvaneet ja kannattavuus on parantunut. ArcelorMittal

Hunedoarassa ja Mechel Campia Turziissa odotetut suuret muutokset kannattavuudessa (tappiollisesta voittoa tuottavaan) ovat erityisen haastavia. Mitä tulee elinkelpoisuutta mittaavaan komission testiin, kaikki yritykset olettavat pystyvänsä noudattamaan EBIT-kriteeriä vuonna 2008, mutta ainoastaan kaksi niistä, ArcelorMittal Galati ja TMK Resita, ovat ennustaneet saavuttavansa EBITDA-viitearvon. Tämän vuoksi tehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää lisätoimia vuonna 2008, jotta voidaan päästä eroon markkinoiden viimeaikaisesta epävarmuudesta.

Vaikka tuensaajat odottavat tilanteen parantuvan vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla, kestävään elinkelpoisuuteen voidaan päästä ainoastaan voimistamalla pyrkimyksiä kaikissa yrityksissä. Erityisesti on toteutettava kustannusten alentamista koskevat strategiat ja laadittava yhtenäisiä strategioita tulevaisuutta varten.

Komissio muistuttaa, että Romanian liittymissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa todetaan selvästi, ettei rakenneuudistukseen myönnetä enempää valtiontukea. Kaikenlaisen lisätuen myöntäminen olisi näiden määräysten vastaista. Jos jo myönnettyyn valtiontukeen sovellettavat edellytykset eivät täyty eli jos EU:n määrittelemiä elinkelpoisuutta mittaavia viitearvoja ei noudateta, komission on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin.